

Förslag till riktlinjer för resursfördelning för demografiska förändringar

Riktlinjerna för resursfördelningen är från kommunfullmäktige till nämnd. Inom nämnd ska egna, nämnds interna resursfördelningsmodeller finnas. De sistnämnda omfattas således inte av riktlinjerna.

Resursfördelningsmodellen för demografiska förändringar har som kriterier att fördelningsnycklar, beloppsnivåer och beräkningar ska vara:

- *Kvalitetsneutrala* - ska endast kompensera för förändrade demografiska förutsättningar, ej för förändrade kvalitetsambitioner
- *Rättvisande* - ska återspegla faktiska demografiska behov enligt av kommunstyrelsen fastställda befolkningsprognoser, med avstämning mot faktiskt utfall
- *Objektiva* - ska inte kunna påverkas av berörda nämnder
- *Transparenta* - ska kunna granskas på ett öppet sätt

De verksamheter som omfattas av resursfördelning demografi är verksamheter där

- populationen för respektive ”ersättningsgrupp” är så stor att enhetliga ersättningsschabloner med enkelhet kan användas
- efterfrågan på/behov av verksamhet har ett starkt och tydligt samband med åldersdemografien

De verksamhetsområden som uppfyller dessa kriterier är således förskola, fritidshem, grundskola, gymnasieskola, samt inom äldreomsorgen. Dessa verksamhetsområden finns i nuläget inom barn- och ungdomsnämnden, bildningsnämnden och äldrenämnden. Kommunens resursfördelningsmodell finansierar *förändrad* åldersdemografi för stora delar av äldrenämndens, barn- och ungdomsnämndens och bildningsnämndens verksamhet. Förändringar av verksamheten kopplade till förändrad åldersdemografi prövas alltså inte politiskt. Emellertid kan resursfördelningsmodellens ersättningsbelopp bli förändrade inför en budget- och planperiod, så att respektive års ökning av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag räcker för att finansiera:

- pris- och löneutveckling,
- modellen för resursfördelning för demografiska förändringar
- övriga politiska satsningar

Därutöver kan det bli aktuellt med effektiviseringskrav för befintlig verksamhet. *Själva resursfördelningsmodellen för demografiska förändringar prövar dock inte nämndernas ingående budgetramar/befintliga verksamhet.*

Budgetering

Budgetering sker utifrån prognostiserad medelfolkmängd, antal kommuninvånare den 1 januari respektive år samt kommande år, i respektive ålder/åldersintervall. Detta för att ta hänsyn till årets befolkningsökning samt förändringar i skolans läsårs. Det är befolkningsprognosen som tas fram i mars och som utgör underlag i budgeten som används. (Befolkningsprognosen utgår från antal kommuninvånare den 1 januari respektive år.)

Justering av budgetramar görs inför ny budget- och planperiod utifrån ny befolkningsprognos.

Avstämning och justering vid årets slut

Avstämning sker mot medelvärdet av faktiskt antal folkbokförda kommuninvånare per den 31 mars och den 30 september. Detta för att fånga den faktiska förändringen i invånarantalet och få en rättvisande bild av förändringarna i verksamheterna, såsom förändringar i skolans terminer/läsår. Justering sker vid årets slut.

Folkbokförda kommuninvånare

Med antal kommuninvånare avses folkbokförda kommuninvånare. Kommunmottagna flyktingar är folkbokförda kommuninvånare. Asylsökande är inte folkbokförda. Enbart folkbokförda kommuninvånare omfattas av resursfördelningsmodellen för demografiska förändringar.

Ersättningsbelopp

I ersättningsbeloppet ingår verksamhet inklusive lokaler. Utgångspunkt för resursfördelningsmodellens ersättningsbelopp är kommunens ”prislappar” i kostnadsutjämningsystemet. Från respektive års prislapp per folkbokförd kommuninvånare i respektive ålder/åldersintervall dras s.k. overhead-kostnad (kommunövergripande administration) enligt senaste räkenskapssammandrag. Detta eftersom dessa kostnader ligger utanför resursfördelningen och finansieras av andra budgetmedel. Därutöver dras 15 % från prislappar för åldersintervaller från 65 år och uppåt och 2 % från prislapp för 16–18-åringar. Detta motiveras av kommunens rådande och historiska avvikelser mot den s.k. referenskostnaden (d.v.s. Linköping har lägre kostnader för äldreomsorg och gymnasieskola än förväntat utefter kommunens strukturvariabler, se nedanstående tabell). Uppskattning har även gjorts framåt och avdragen har lagts på en nivå för att nå långsiktig hållbarhet. För åldersintervaller upp till 15 år görs ingen justering av prislappen då förskola/fritidshem/grundskola sammantaget historiskt inte avvikit nämnvärt från referenskostnaden.

Nettokostnadsavvikelse - avvikelse i procent mellan nettokostnad och referenskostnad					
	2012	2013	2014	2015	2016
Fritidshem inkl. öppen fritidsverksamhet, (%)				28,9	28,7
Förskola inkl. öppen förskola, (%)				3,7	0,2
Grundskola inkl. förskoleklass, (%)	-0,3	0	3	3,9	6,8
Gymnasieskola, (%)	-5,7	-5,2	-2,9	-3,4	-1,7
Äldreomsorg, (%)	-27,8	-23,9	-19,7	-19,9	-17,8

Källa: SKL via Kolada

Ny budget- och planperiod innebär nya ersättningsbelopp. Budgeten, som tas i juni, grundar sig på ”prislapparna” i kostnadsutjämningsåret per april. Beloppen är omräknade med hjälp av NPI (nettoprisindex) till utjämningsårets kostnadsnivå. T.ex. för budgetår 2019 används prislapparna som prognostiseras, enligt SKL, per april 2018 för 2019, som grund för ersättningsbeloppen. Avstämning och justering sker vid årets slut för årets demografiska förändringar med det ersättningsbelopp som fastställts vid budgeten.

Ersättningsbeloppet ska täcka verksamhet inom nedanstående områden:

Barn- och ungdomsnämnden:

- Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet
- Förskoleklass och grundskola

Bildningsnämnden:

- Gymnasieskola

Äldrenämnden:

- Äldreomsorg

Gällande gymnasieskolan så ingår statskontorets årliga uppdatering av elevernas programval i kostnadsutjämnings ersättningsbelopp, vilket gör dessa ersättningsbelopp möjliga att använda även för gymnasieskolan, där verksamhetskostnaderna i hög utsträckning är beroende av elevernas programval. Det är medelvärdet av de två senaste årens programvalsfaktorer som används. Kostnadsutjämnings ersättningsbelopp är baserade på räkenskapssammandraget (RS) med två års förskjutning, exempelvis bygger 2019 års utjämningsår på RS 2017.

Merkostnader och nya stora enheter

Samtliga merkostnader täcks av ersättningsbeloppet, t e x ”bibass” (extra resurs) och modersmålsundervisning och särskola. Likaså gäller eventuella merkostnader för överkapacitet vid nya platser och modernisering av lokaler.

När stora enheter byggs såsom vårdboenden och större skolor kan det uppstå överskott före och underskott efter att den stora enheten tas drift. Detta måste beaktas i den nämndinterna budgeten. Observera att överskott inte kan användas till nivåhöjande kostnader. Det bör även särredovisas som egen post.

I undantagsfall kan modernisering av lokaler och driftskostnader kopplat till nya stora enheter äskas i budget.

Förändrad verksamhet samt kvalitetsförbättringar hanteras i budgetprocessen.

Nedanstående ersättningsbelopp skulle ha gällt om modellen varit införd för budgetår 2017. När resursfördelningsmodellen för demografi börjar gälla år 2019 har dessa ersatts av nya belopp.

Ersättningsbelopp i kommunens resursfördelningsmodell för demografi, kr per folkbokförd kommuninvånare i respektive ålder/åldersintervall (nivå 2017)	
1-5 år	104 834
6-12 år	17 879
6 år	55 083
7-15 år	97 123
16-18 år	113 206
65-79 år	15 415
80-89 år	91 978
90-år	239 350